

voorspellen, waartoe men bij de meer gewone soorten van vernaauwde bekkens komen kan.

— — —
N A S C H R I F T.

Bij het beginnen van deze bijdrage tot de leer der bekkenvernaauwing was het mijn doel, om op mijne beschouwing omtrent de *menigvuldigheid* en de *herkenning* van bekkenvernaauwing, ook nog een overzicht te laten

volgen van datgene, wat ik met betrekking tot het mechanisme en de stoornissen der baring bij de verschillende soorten van vernaauwde bekkens waarnam, en ten slotte daaruit eenige praktische regels af te leiden, die bij het bestuur der baring en het aanwenden van kunsthulp in zulke gevallen van dienst kunnen zijn. Omstandigheden buiten mijnen wil verhinderden mij daarin voor het oogenblik, en zoo blijft dit tot nader order uitgesteld.

INGEZONDEN STUKKEN.

EEN PAAR AANMERKINGEN OP DE ONTWERPEN VAN WET,
BETREFFENDE DE GENEESKUNDIGE STAATSREGELING,

DOOR

Dr. D. COHEN, te Assen.

Ontwerp van wet, regelende de uitoefening der geneeskunst.

Art. 1. Van den tijd af, dat de Staats-Commissie bij Koninklijk Besluit van 20 November 1841 n°. 60 benoemd is, tot op den huidigen dag zijn de debatten nog niet gesloten, omtrent de kwestie of er èn uit een wetenschappelijk èn uit een maatschappelijk oogpunt meerdere categoriën van doctoren moeten bestaan, dan of éene voldoende is. Het onderhavige ontwerp van wet, toegelicht door zijne memorie, beslist ten gunste van het eerste. Anderen, wier getal niet klein is te noemen, die op bondige bewijsgronden de ondeelbaarheid der wetenschap beweren, willen het *genus doctor* niet in *species* verdeeld hebben. Hoewel ieder van beide partijën in het bewijzen van hare stelling niet van uitersten is vrij te pleiten, hellen wij tot de laatste partij over, en scharen wij ons onder de banier van hen, die voor het vervolg éene klasse van doctoren willen ingesteld hebben. De bewijsaanvoeringen van beide partijën hier op te sommen, zoude te omslagtig zijn. Alleen willen wij dit punt in verband brengen met art. 46, hetwelk strafbepalingen bevat, tegen die geneeskunstoefenaren, die een ander gedeelte der kunst uitoefenen, dan waartoe zij bevoegd zijn, of die de grenzen hunner bevoegdheid overschrijden. In grootere gemeenten, waar wel altijd geneeskunstoefenaren zullen zijn, die de inwendige geneeskunde, de heel- en de verloskunde representeren, behoeft een doctor in de geneeskunde niet de heel- en verloskunde uit te oefenen, de doctor in de geneeskunde niet de verloskunde, en de doctor in de geneeskunde niet de heelkunde, maar in kleinere gemeenten, ten platten lande, moet de geneeskunstoefenaar de geneeskunst in haren geheelen omvang uitoefenen, zoo als dit ook voor de geneesmeesters volgens Art. 3 van het ontwerp terecht begrepen is. Blijft men de verschillende klassen van doctoren behouden, dan zal de doctor in de geneeskunde, zoo hij niet tevens dien graad in de heelkunde bezit, wanneer hij in die kleinere gemeenten geroepen wordt bij eene ontwrichting, b. v. of bij ieder ander heelkundig gebrek, hetwelk eene dadelijke hulp vordert, in het alternatief vervallen, dat hij òf den lijder aan zijn lot moet overlaten, òf hij stelt zich bloot aan de straf, uitgedrukt bij Art. 46. Bij hem toch is niet bepaald, zooals bij de geneesmeesters in Art. 3, *in geval de kunstbewerking geen uitstel kan lijden, gaan zij daartoe over onder verpligting van dadelijke kennisgeving aan den arrondissementsarts.*

Te veronderstellen is het toch niet, noch dat in het vervolg in alle kleinere gemeenten, doctoren in de geneeskunde, heel- en verloskunde zich zullen vestigen, noch dat alle kunstbewerkingen, die geen uitstel kunnen lijden, bij algemeenen maatregel

van inwendig bestuur onder de kleine chirurgie zullen gebragt worden. Wij zijn om het bovenstaande van opinie dat deze zaak, alvorens het ontwerp tot wet verheven wordt, eene nader overweging verdient, of men moet de bepaling maken, dat ieder doctor in de geneeskunde, die zich in kleinere gemeenten wil vestigen, tevens moet zijn doctor in de heel- en in de verloskunde.

Art. 2. laatste alinea. *„De graad van doctor honoris causa geeft geen regt tot uitoefening van een dezer vakken.”* De vraag rijst hier, waarom staat in deze alinea *„regt geven”*, terwijl bij de doctoren in de vier voorafgaande alinea's gesproken wordt van *„bevoegd zijn”* of *„bevoegdheid hebben.”*

Wij weten deze vraag niet te beantwoorden, daar toch de doctores rite promoti, zonder voldaan te hebben aan het examen bedoeld bij Art. 1 en 2 van het ontwerp van wet, *regelende het onderzoek naar de bekwaamheid van aanstaande geneeskunstoefenaren enz.* evenmin het regt hebben tot uitoefening van de verschillende vakken der geneeskunst, als de doctores honoris causa.

Kan nu, is eene andere vraag, de doctor honoris causa het regt niet krijgen tot uitoefening der geneeskunst, wanneer hij voldaan heeft aan het examen, bedoeld bij Art. 1. en 2 van het Ontw. v. Wet IV?

Of ziet het woord *„bevorderd”* en Art 1 Ontw. van Wet IV alleen op die doctoren, welke aan eene academie gepromoveerd zijn?

Art. 15 en 16. *„Voldoende redenen van verhindering.”* Het ware wel te wenschen, dat zoowel hier, als op meerdere plaatsen der ontwerpen van wet bepaald werd, welke redenen van verhindering voldoende, en welke niet voldoende zijn. Wat de geneeskunstoefenaar als voldoende redenen van verhindering beschouwt, wordt door de regterlijke magt soms als zoodanig niet aangemerkt.

Art. 18. Wordt het noodzakelijk geacht, dat misdrijven, gelijk in het eerste lid van dit Art. zijn aangeduid, regtstreeks ter kennis gebragt worden van de regterlijke magt, die noodzakelijkheid is minder, wat het tweede lid van dit Artikel betreft.

Rekent men eene surveillance noodig van den een' geneeskunstoefenaar op den ander, dan ware het beter, dat de aangifte van de overtredingen bedoeld in dit lid gedaan werden aan den Arrondissements-arts.

Er wordt dus in bedenking gegeven, om het laatste lid van Art. 18 te verplaatsen naar- of het ineen te smelten met Art. 19, volgenderwijze :

„De geneeskunstoefenaren doen aan den Arrondissementsarts aangiften van overtredingen dezer wet, van de wet op de uitoefening der artseneijbereidkunst, of van elke verordening van gezondheidspolitie; zoo mede van elk, in de uitoefening van hun beroep te hunner kennis gekomen verzuim van vroedvrouwen in de vervulling der haar bij deze wet opgelegde verpligtingen.

Art. 23. Art. 22 stelt in dit ontwerp van wet als regel, dat

het leveren van geneesmiddelen den geneeskunstoefenaren, met uitzondering van de geneesmeesters, verboden is. Art. 23 geeft, als exceptie, aan Gedeputeerde Staten de bevoegdheid, om daar, waar zulks door plaatselijke omstandigheden in het belang der ingezetenen gevorderd wordt, aan doctoren het leveren van geneesmiddelen te vergunnen. Moet, zoude men kunnen vragen, aan doctoren wanneer zij zich vestigen in plaatsen, bedoeld bij Art. 5 dezer wet, ook vergunning gegeven worden tot het leveren van geneesmiddelen? Ingeval van ja, — dan hebben de doctoren minder regt, dan de geneesmeesters.

Worden er echter andere plaatsen bedoeld, zoo als hoogst waarschijnlijk op te maken is, uit de woorden van het art. *„waar zulks door plaatselijke omstandigheden in het belang der ingezetenen gevorderd wordt,”* dan dient ten einde de doctoren niet te doen achterstaan bij de geneesmeesters, het art. vermeerderd te worden, met de alinea: *„Doctoren, die zich vestigen in plaatsen bedoeld bij Art. 5 dezer wet, hebben het regt tot het leveren van geneesmiddelen.”*

Art. 24, laatste alinea. *„Zij schaffen zich deze geneesmiddelen bij erkende apothekers aan.”* Volgens Art. 49 van het ontwerp van wet, regelende de uitoefening der arsenijbereidkunst enz., zijn op de geneeskunstoefenaren tot het leveren van geneesmiddelen bevoegd, van toepassing de voorschriften van § 3, ontwerp van wet II, alsmede de straffen, op de overtreding daarvan gesteld; — zijn zij nu strafbaar voor niet deugdelijke geneesmiddelen, waartoe hun dan de verplichting opgelegd, om zich de geneesmiddelen bij erkende apothekers aan te schaffen, daar toch de aanwijzing der apothekers, van wien zij de geneesmiddelen hebben, geene verontschuldiging kan opleveren.

Vervolgens wordt door Art. 56, Ontwerp van wet I, de straf bepaald op het niet nakomen der voorschriften van Art. 24. Deze strafbepaling ziet toch even zoo goed op het niet nakomen der voorschriften van alin. 2, op die van alin. 1 Art. 24. Op welke gronden nu zal de regter de in Art. 56 bepaalde straf toepassen, daar toch nergens in het ontwerp voorzien is, hoe de geneeskunstoefenaren tot het leveren van geneesmiddelen bevoegd, het bewijs hebben te leveren, dat zij zich de geneesmiddelen van erkende apothekers hebben aangeschaft?

Om het aangevoerde zou de alinea 2 Art. 24 moeten wegvallen.

Rekent men echter het behoud van eene soortgelijke bepaling noodzakelijk, opdat de geneeskunstoefenaren tot het leveren van geneesmiddelen bevoegd, deugdelijke geneesmiddelen in hunne winkels hebben, dan moet het alternatief bestaan, of alinea 2 Art. 24 ontwerp I moet veranderd worden, of Art. 14 ontwerp II; daar toch de bepalingen in beide Artt. lijnregt met elkaar in strijd zijn, zoo niet de genoemde personen zich hunne geneesmiddelen aanschaffen in plaatsen, waar geene droogisten gevestigd zijn. Gesteld, het worde bepaald, volgens Art. 14 ontwerp II, dan zoude men kunnen vragen: welke waarborgen van deugdelijkheid heeft men van de geneesmiddelen, wanneer een droogist het examen heeft af te leggen, als beschreven is, in Art. 51 Ontwerp II? Van wien zal men ze aanschaffen, indien er andere dan de ruwe in de pharmacopoea voorkomende geneesmiddelen, gevraagd worden? Bij wien zal men koopen die fabriekmatig bereide geneesmiddelen, welke niet bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur zijn aangewezen. (Art. 50 ontwerp II)?

Art. 27, alin. 2. *„Indien de voorgeschreven geneesmiddelen daarin niet zijn opgenomen, wijzen de geneeskunstoefenaren die middelen duidelijk aan.”* In verband met Art. 4 ontwerp II, kan deze bepaling tot moeilijkheden aanleiding geven. In-

dien een arts een medicament voorschrijft, niet opgenomen in de bestaande pharmacopoea, en waarvan de apotheker geene opgave heeft gedaan aan den Provincialen scheikundigen, dus in zijne apotheek niet aanwezig; moet nu met het afleveren van het medicament gewacht worden, totdat voldaan is aan de bepaling van Art. 4 ontwerp II?

Art. 28. De woorden *„zoo mogelijk”* dienen in het eerste lid van dit Art, wel weg te vallen, eene handeling als bedoeld in dit Art. mag wel onder de noodige getuigen geschieden.

Zij zenden deze geneesmiddelen zonder uitstel, aan den arrondissementarts, die ze onderzoekt.

Met het oog op Art 6, alinea 2 ontwerp van wet regelende het geneeskundig bestuur, dient hier en overal elders in de ontwerpen van wet het onderzoek naar de deugdelijkheid van geneesmiddelen door den provincialen geneeskundigen te geschieden.

Art. 29. De bepaling in dit Art. ziet op de geneeskunstoefenaren, die door middel van tijdschriften enz. aankondigingen doen. Art. 52 bepaalt de straf op de overtreding daarvan, terwijl bij de 2de alinea van Art. 52, met gelijke straf gestraft worden, de drukkers enz. der stukken, welke de bedoelde aankondigingen bevatten. Men kan hier vragen, op welke aankondigingen, ziet het woord *„bedoelde”* of speciaal op die van de geneeskunstoefenaren zelve, of generaal op aankondigingen van dien aard door wien ook geplaatst? In het tweede geval is Art. 29 bepaald genoeg gesteld, in het eerste geval niet. Bij het aannemen — en ook het meest aannemelijke — dat het woord *bedoelde* alleen ziet, op de aankondigingen der geneeskunstoefenaren zelve, dan zoude een ander, geen geneeskunstoefenaar, met of zonder toestemming van den betrokken medicus, straffeloos aankondigingen kunnen doen, zonder te vallen in de termen van Art. 52. Ten einde nu dit te weren, zoude bij den aanhef van dit art. in plaats der woorden *„den geneeskunstoefenaren”* moeten geplaatst worden *„een ieder,”* en in plaats van *„op hunne geneeswijze”* de woorden *„op eene bepaalde geneeswijze.”*

Dezelfde aanmerking is ook te maken op Art. 24 van het ontwerp van wet, regelende de uitoefening der artsnijbereidkunst enz.

Art. 34. Om het aangevoerde bij Art. 24 dienen de woorden *„bij erkende apothekers aangeschaft”* weg te vallen.

Ontwerp van wet, regelende het Geneeskundig Bestuur.

Art. 6. Volgens Art. 5 van het ontwerp van wet: geneeskundig staatsbestuur, ingediend door de staatscommissie, benoemd bij Koninklijk Besluit van 1848, is de provinciale scheikundige aan den provincialen-arts ondergeschikt, en moet aan hem eenmaal 's jaars, en zoo dikwijls, als dit wordt vereischt, verslag doen van zijne werkzaamheden en van zijne bevindingen; volgens het onderhavig ontwerp zijn beide ambtenaren, gelijk in rang en beide moeten aan den inspecteur de georderde verslagen doen. Is nu het terrein, waarop ieder dezer ambtenaren werken moet bepaald en begrensd, dan zal deze maatregel geene moeilijkheid in de gevolgen geven. Let men echter, met het oog op de ontwerpen van wet, op den werkring van den provincialen-arts, waaruit het scheikundige gedeelte niet is uitgesloten, en op dien van den arrondissementarts, die, volgens de ontwerpen van wet, zich ook te bemoeijen heeft met scheikundige zaken, binnen den kring zijner bevoegdheid, en die aan den provincialen-arts, alle drie maanden, en zoo dikwijls, als dit vereischt wordt, verslag moet doen van zijne werkzaamheden en van zijne bevinding, dus ook over scheikundige zaken, dan zal aan den Inspecteur over

het scheikundig gedeelte, jaarlijks verslag gegeven worden, en door den provincialen scheidkundigen en door den provincialen arts. Komen nu de onderwerpen in de verslagen van beide ambtenaren niet op hetzelfde neer, dan zal dit tot moeilijkheden aanleiding kunnen geven.

Verder indien beide ambtenaren, de provinciale arts en de provinciale scheikundige jaarlijks verslagen hebben in te zenden aan den inspecteur, waartoe dient dan de bepaling, dat de provinciale scheikundige jaarlijks aan den provincialen-arts een vergelijkend verslag moet indienen van den toestand der apotheken in zijne provincie. *Zie Art. 44. Ontwerp van wet regerende de uitoefening der artsenzijbereidkunst enz.*

Om dus geene moeilijkheid in de gevolgen van dezen maatregel en geene tegenstrijdigheid in de ontwerpen van wet onderling te hebben, moet of de werkring van ieder der beide ambtenaren, van den provincialen arts en van den provincialen scheikundigen bepaald en afgebakend worden, of de een moet ondergeschikt worden gemaakt aan den ander.

Art. 9. In het belang van de rigtige waarneming der ambtsbetrekking, bij de overweging over het vóór en tegen van de uitoefening der kunst door de geneeskundige ambtenaren moet de schaal verre overhellen naar de zijde, om de uitoefening der geneeskunst met die betrekkingen niet verenigbaar te stellen.

B E R I G T E N.

BUITENLAND.

LISABON. — Terwijl de politieke dagbladen over het al of niet heerschen der gele koorts eenige onvolledige berichten hebben medegedeeld, ontleenen wij aan een geneeskundig tijdschrift, de *Gazetta Medica de Lisboa*, het volgende. (*Zie Gaz. Hebd. de Paris n°. 43*).

De weêrgesteldheid was in de maanden Augustus en September vrij goed; de temperatuur dragelijk; overvloedige regen maakte echter den dampkring vochtig. Gedurende deze beide maanden hadden er ingewands-aandoeningen en intermitterende koortsen geheerscht, maar minder dan op hetzelfde tijdstip van het vorig jaar. Den 9den Augustus begon men in de stad eenige verdachte gevallen waar te nemen, die aan de gele koorts deden denken. Hoezeer men ook de waarheid voor het publiek trachtte te verbloemen, was er echter sedert de eerste dagen van September geen twijfel meer over, dat die ziekte werkelijk bestond. Het eerst vertoonde zij zich in de quartiers de la Magdalena, de Ribeira Velha, de straten des Canastras en da Padaria. Meer intensiteit verkrijgende verspreidde zij zich naar den omtrek. Hoofdzakelijk heerschte zij in slechte woningen. Later kwamen geïsoleerde gevallen in verschillende kwartieren der stad voor, maar volgens de *Gazetta medica*, was voor de meeste dier gevallen aangetoond dat deze zieken met de geïnfecteerde plaatsen in aanraking waren geweest. Daar waar duidelijk een epidemisch brandpunt was, had ook de ziekte een ernstiger karakter, en deelde zij zich gemakkelijk mede. De geïsoleerde gevallen waren daarentegen van ligteren aard, en slechts bij uitzondering werd bij deze de besmettelijkheid aangetoond.

Bij den aanvang der epidemie schijnt men haren oorsprong niet genoeg te hebben nagegaan; men verkeert daaromtrent nog in het onzekere. Nogthans schijnt het bewezen te zijn, dat de eerste zieken geëmployeerden waren bij de douane, die gewoonlijk in aanraking zijn met huden, suiker en andere buitenlandische produkten. Volgens latere onderzoekingen beweert men, dat de ziekte is ingebracht door schepen uit de Koloniën, die reeds in het vorige jaar lijdens aan gele koorts aan boord zouden gehad hebben. Eén dier schepen zou zelfs, om binnen

de haven van Lissabon te worden toegelaten, zijn naam hebben veranderd.

De ziekte is duidelijk gekarakteriseerd. In de hevige gevallen, zijn al de verschijnselen aanwezig. Noch de zwarte braken, noch de haemorrhagiën in de ingewanden, noch de ecchymosen ontbreken, evenmin als bij de autopsie de bloedrijge infiltratiën van de ingewanden en de eigenaardige verandering der lever. Gelukkig zijn de lichtere vormen het menigvuldigst.

De behandeling bestond in het algemeen in het gebruik van purgantia salina, oleum ricini, diaphoretica, minerale en plantaardige zuren, campher, vesicatoria enz. De sterfte is aanzienlijk. Op een aantal van 712 zieken, die tot den 2den October in de hospitalen zijn opgenomen, zijn er 197 genezen en 194 gestorven. De overigen zijn nog in behandeling.

In den aanvang zijn er door de regering, die geene kennis had gekregen van de eerste gevallen, geene maatregelen tegen de ziekte genomen.

Het Spaansche gouvernement heeft volgens de „*El Siglo Medico*” van Madrid, geneeskundigen naar Lissabon gezonden om de epidemie en bepaaldelijk haren oorsprong na te gaan.

RUSLAND. — Gedurende den laatsten oorlog in de jaren 1853, 1854, 1855 en 1856 zijn 382 geneesheeren de slagtoffers geworden, deels van de typhus, deels van de cholera en andere ziekten. Drie geneesheeren werden door kanonskogels gedood, twee stierven aan zware verwondingen.

— In Petersburg zal een nieuw 14daagsch tijdschrift verschijnen onder den titel van de „*protokollen van de Russische geneeskundige Maatschappij*.” De prijs van het abonnement per jaar bedraagt 1 roebel en 50 kop., of 2 roebels met franco verzending.

— Terwijl het aan het Geneeskundig Bestuur uit eene reeks van gevallen was gebleken, dat de bougies en catheters van gutta-percha bij de aanwending waren afgebroken en aan de lijdens groote nadeelen hadden berokkend, is de invoer van die instrumenten in Rusland voortaan verboden.

KONINGSBERGEN. — Alhier is Dr. von WITICH tot gewoon Hoogleeraar aan de Universiteit benoemd.

BERLIJN. — Alhier is overleden de Hoogleeraar in de natuurlijke historie LICHTENSTEIN, tevens Directeur van het Zoologisch Museum te Berlijn.

Cholera. In de Pruisische Oost-zee provinciën heeft gedurende eenigen tijd de cholera geheerscht, doch is zij thans aan het afnemen in Dantzig en vroeger reeds in Koningsbergen. Ook in Hanover is dit het geval. Hier heeft zij haren loop langs de Elbe genomen. Altona en Hamburg zijn niet verschoond gebleven, doch ook daar is de ziekte aan het verminderen. Daarentegen zijn Denemarken, Seeland, Sleeswijk aan de Oostzeekzijde, maar vooral Zweden sterk aangetast. In hare uitbreiding is de ziekte gedurende dit jaar tot de Oostzee beperkt gebleven. Hoogst waarschijnlijk is het eigenlijke focus der epidemie in Seeland en de naast daaraan grenzende zuidelijkste gedeelten van Zweden te zoeken. (*Arch. f. med. Gezetsg. n°. 17*).

Uit Maagdenburg wordt berigt, dat aldaar sedert den 14den October in de nieuwe stad onderscheidene cholera-gevallen zijn voorgekomen — waaronder eenige met doodelijken afloop.

Ook zijn in een der oostelijke stadgedeelten van London (in Strafford) eenige cholera-gevallen voorgekomen.

— In Petersburg blijft van October 1852 af nog steeds de cholera heerschen. Van Oct. 1852—1 Aug. 1857 zijn in het geheel 31,065 personen aangetast en 14198 gestorven. Gedurende de laatste maand Julij was het aantal der aangetasten 559, dat der gestorvenen 233.